

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám.
Minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Blaitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
Minden közlemény intézendő.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP

Felolvas szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hónapra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —
Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.
Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
minden nap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 27. szám.

Hétfő, február 3.

A portugál király és trónörökös meggyilkolása.

— február 3.

Portugália szörnyű véres dráma színhelye. A hetek óta tartó köztársasági forradalmi mozgalom királygyilkossággal tetőződött be. A forradalmároktól fölbérelt gyilkosok agyonlőtték Carlos királyt, a trónörökösét és azonkívül megsebesítették a király második fiát is, aki a törvény szerint a trónörökös követi s ma Portugália királya.

A gyilkosok szándéka nyilvánvalóan az egész királyi család kiirtása volt, hogy így az örökös nélkül való trónt ledöntve, fölhasználják a zűrzavart és fejtelenséget a köztársaság kikiáltására.

Céljukat nem érték el, mert a király második fia életben maradt s így ma már van Portugáliának királya, de valószínű, hogy akkor sem érték volna el céljukat, ha sikerült volna kiirtani a királyi családot. Az ilyen rémületnek rendszeresen visszariadó hatása van s a tömeg rokonszenve ellen-szenvvé változik, nem is szólva arról a bibliai igazságról, amely egyuttal történelmi igazság is, hogy ami erőszakkal jön, erőszakkal vész el.

A halott portugál királynak sok hibája volt ugyan s különösen kormányzása utolsó éveiben egyre több tévedést követett el, de az erőszaknak ritkán van meggyőző ereje s a véres pusztításnak nincs gyökere, amelyből jóra való élet sarjadzna.

A gyilkosság, mint politikai párteszköz meg egyenesen förtelmes, mert rendszeren az eszme gyöngeségét palástolja. Nem tudván a közszükség erejével hatni, a rémülettel akar hatást gyakorolni. Nem az

eszme erejével akarnak diadalt ülni, hanem a borzalommal, a megrettentéssel. Így pedig nem diadalmaskodik az eszme soha. Vértanusággal igen, de gyilkossággal soha.

Portugáliában ma, a rémes eset után, a jelentések szerint, mélységes csönd honol. Mindenki megrémült tőle, mindenkit megrettentett. Még azok is elbujnak és letagadják közönségüket a köztársaságiakkal, akik eddig rokonszenveztek. És valószínű, hogy a köztársaság most bukott meg igazán Portugáliában. Legalább sok-sok időre, amíg a kiengesztelődés virágot nem fakaszt az erőszak sírján.

Most adjuk itt a lissaboni rémesetről szóló tudósítást:

Az első hír.

Lissabon, február 2.

Carlos királyt, Lajos trónörökösét tegnap délután sétakocsizás közben fölbérelt gyilkosok agyonlőtték.

A merénylet.

Lissabon, február 2.

Carlos király, Lajos trónörökös, Amália királyné és Manuel a király másodszülött fia, tegnap délután öt óra tájban egy kocsin villa vicosából Lissabonba mentek. Amint kocsijuk az Arzenál-utca sarkára ért, kisebb tömeggel találkozott, amely utját állotta a kocsinak. A következő pillanatban a tömegeből gyors egymásutánban lövések dördültek el, mire Carlos király és Lajos trónörökös lehányatott. A királyt nyakán, vállán és torkán érte három golyó és nyomban meghalt. Lajos trónörökösét szintén három golyó érte: a fején és mellén

s néhány perc múlva ő is meghalt. Manuel infanst, a király másodszülött fiát két golyó találta, de csak könnyebben sebesült meg. Amália királyné sértetlen maradt, dacára, hogy a lövésekre testével fődözte a trónörökösét, akit akkor már azonban a golyók megölték.

A lövések zajára rendőrök rohantak elő s a közönség egy része is rávetette magát a merénylőkre. A merénylők heten voltak s karabélylyal voltak fölfegyverkezve. A gyilkosok és a rendőrök között rövid harc keletkezett, miközben egy gyilkost a rendőrök megölték. Egy másikat a királyi család egyik kísérője ölt meg, a harmadik gyilkos pedig önmagát lőtte agyon. A többi gyilkosok elmenekültek.

Az új király.

Lissabon, február 3.

Manuel infanst, a király másodszülött fiát vasárnap délután királylyá kiáltották. Az új király 18 éves.

A véres drámáról szóló újabb jelentéseinket távirataink között hozzuk.

A csanádi püspök főrendi tagsága. A főrendiház igazoló-bizottsága szombaton gróf Csékonics Endre elnöklelte alatt foglalkozott a főrendek névjegyzékének kiigazításával. Csernoch János csanádi püspök nevéét egyelőre a főrendek nyilvántartási jegyzékébe javasolja iktatni, mint-hogy Csernoch püspök ezideig még nem nyilatkozott arra nézve, hogy törvényhozói jogát mint főrend, vagy mint képviselő kívánja-e gyakorolni.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Egy nagy nemzeti nevelő.

Felolvasa dr. Csátrbusz Géza gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén a helybeli főgimnáziumnak Calazanti sz. József emlékeztetőre tartott 260-ik évforduló ünnepén.

— A „Torontál“ eredeti tárcája. —

Midőn ma, gyertyaszentelő Boldogasszony napján sz. Józsefnek, a kalazanti grófnak s a kegyesrend alapítójának 260 éves emlékülneppét ülják — megújulnak lelkünkben s lánglelkű és angyalszívű nevelőnek rokonszenves vonásai, erényei, melyekkel kor- és küzdőtársai fölé egy fejlettel kiemelkedett. Az a végtelen hódolat, melylyel a Bold. Szent iránt, mint az anyai szeretet örök eszménye iránt serdülő korá óta viseltetett, az az erős akarat, mely lemondva grófi rangja, gondatlan hási kényelméről, társadalmi előnyeiről, elvégzi a bölcseleti, jogi és theologiai tanulmányokat, nem azért, hogy azok révén államférfiúi vagy diplomáciai pályán előkelő helyet töltsön be, vagy hazafias érdemekkel gazdagítsa Spanyolország történelmét, hanem hogy testileg, erkölcsileg elmaradt gyermekek és árváknak szentelje életét. Eszünkbe jó végtelen szerénysége, mely kerüli a kitérítések, visszautasítva a nyugalmat, jólétet biztosító kanonoki stallumot, a fényes járó püspöki s bitorosi méltóságot, csak hogy kisdedeinek ártatlan körében maradhasson. Úgy szeretete, mely feledtetni vele a szenvedett sérelmeket, a méltatlan bántalmakat, kiknek egész életén át ki volt téve, éppen azok részéről, kiknek szeretetére, vállvetett munkásságára számított. Nyugodt világnézetét, mely tudta, hogy a jó ügynek győznie kell, az ő nemes és önzetlen szándékai előbb-utóbb testet öltenek, megvalósulnak és felvirágoztatják a katolikus tanítás ügyét, diadalra juttatják az embernek és a haladó tudománynak szeretetén alapuló pedagógiát. A piaristák alapítója nem tett különbséget diák és diák között, nem nézett osztályra, rangra, felekezeti és nyelvi különbségekre; az ő kegyes iskolái mindenki szá-

mára nyitva voltak. Lángelméje előre megsejtette, hogy a dogmatikai harcok, melyek a XVI. század második és a XVII. század első felében Európát izgalomban tartották, lecsöndesülnek s a nemzeti meg a tudományos eszme kerekedik felül az európai emberiség gondolkodásában, — de azt is tudta, érezte jóval Buckle az angol kulturhisztórikus előtt, hogy az emberiség fejlődése nem csupán tudományos, értelmi, hanem egyszerűsége, erkölcsi, szívbéli volt minden korban. Felszeg, befejezetlen egyik a másik nélkül. Mit ér a scientia sapientia nélkül, mit a sokoldalú elméleti és gyakorlati tudás az emberek kötelességérzete és szívbéli nemessége nélkül, de mit ér a legfőbb ideális a való életnek és viszonyainak ismerete nélkül?

E bölcseleti concretismus igazi, benső, nem affektált vallásossággal párosulva teszi kal. sz. József jellemének alapját, egyéniségének és pedagógiai működésének typusát, szervezetének, iskoláinak sokszor félreértett jellegét. Az ő ember-szeretete, humanismusa el nem vész általános-kodó, jellegtelenséget a hereszétség, hazafias érzés és kultúra legszentebb, legnagyobb problémái iránt.

Egy XVII. századbeli szent egyéniség ez a kalazanti sz. József, ki lelke fényével bevilágít a XX. századba. Érdemes és tanulságos ezek után tudni, micsoda hatásokból alakult, került ki ez a nagy lélek? Mik voltak gondolkodásának, világlátásának szervező tényezői, mozaik darabjai, melyeknek harmonikus összeillesztése teremtette ezt a nagy karaktert?

Mindenestre az embernek legjobb és leg-állandóbb hatású nevelője — édes anyja Gastoni Mária volt legnagyobb hatással sz. József lelki nemes ösztöneinek fölbresztésére. Jeles férfiaknak rendszerint kitűnő, kiváló anyjuk volt, kiknek emléke szent előttük minden körülmények között. Heine, Petőfi, Burns, Bärger, Viktor Hugo, Chateaubriand stb. határtalan szeretettel, gyöngédséggel vették körül édes anyjukat. „És vannak nők, mondja

Kövös József, kiknek körében boldognak, jobbnak, szinte nemesebbnek érezték magunkat.“ Ilyen vala Gastoni Mária Kal. anyja egykorú feljegyzések szerint. De a szülői ház nem minden. Az ember érzelmi világát nagy események és tények irányítják. Napoleon minden zsenialitása mellett közömbös maradt volna a világtörténelem előtt a francia forradalom izgalmas eseményei nélkül. Kal. sz. József jellembeli kialakulásának irányítására bizonyára szintén nem közömbös dolog, hogy vallási forradalom derekán Spanyolországban, a egy vallásilekesülttség hazájában, II. Fülöp idejében született és tanult; azon Fülöp idejében, ki alatt Spanyolország politikai, hatalmi és irodalmi virágzásai korát élte, amikor Anglia még nem volt semmi, de ura akart lenni az óceánoknak és ki akarta szorítani a spanyolokat gyarmataikból; a mikora szintén germán fajú Németország még csak készült a középeurópai imperializmusra és a protestantismus felkarolásával dobta oda keztyűjét a román eredetű Itáliának és Spanyolország-nak. Nem véletlen, hogy a románság és germán-ság összemérkőzése Kal. József születése (1556) előtt, a tridentini zsinat 1545 szigoruan megalapította a kath. hitelveket, ami a protestantismus-nak máig sem sikerült vala sehol a földkerekségen. Hogy Stuart Mária Kal. József korában vértelt el, a kálv. hitű skótok és puritánok az ő idejében fenekedtek az angol király fejére, hogy Kal. sz. József kortársa volt a rémes Bertalan-éj iszonyatoságainak Franciaországban; hogy 1600 körül tehát 48 évvel sz. József halála előtt Magyarország alig volt 3 kath. püspökség és 300 kath. pap, meg néhány főúri család kath. hiten, hogy Erdélyben a kath. Bathoryak ki akarják verni a törököt, Bocskay pedig a bécsi békében kivívja a protestánsok vallásának szabadságát Magyarországon és Erdélyben egyaránt; hogy a fanatikus Rudolf és harcias II. Ferdinánd ülnek a Habsburgok császári trónján — mindezeket az eseményeket látta, átélte Kal. sz. József. Látta a protestantismus diadalmaskodását a germán és lealáz-tatását a román államokban, látta a jesuiták világraszóló rekatholizáló munkáját, kortársa volt

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 8 órától kezdve 1/2-ig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 6-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva mindennap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

Február 10. Közig. biz. ülés.

— **Syertyaszentelő.** A római kath. egyház tegnap ünnepelte Gyertyaszentelő boldogasszony ünnepét, amely alkalommal délelőtt 10 órakor a római katolikus plébánia-templomban ünnepi zenés-missa volt. A misén, amelyet Magyar Pál pápai kamarás celebrált fényes segédlettel, a hívők nagy számmal vettek részt. A gazdaember, no meg a sok szegény ember pedig eziránt érdeklődött tegnap, hogy vajjon szép-e az idő, mert akkor még hosszú téltől kell tartani. Ezúttal megvigasztalódhattak, mert egész nap boros, sötét idő volt, estére pedig olyan szakadó eső zuhogott a nyakunkba, hogy csak úgy ömlött a víz mindenfelé. Ma reggelre azonban az ősi lucskból fehér világra ébredtünk, mert éjszakára megkeményedett az idő s reggelre erős havazással fehér világot hozott ránk.

— **Hitközségi ülés.** A római katolikus hitközség képviselőtestülete tegnap délután 4 órakor Franz J. L. elnöklétével ülést tartott, melyen jelen voltak: Liptay István, Weiterschan Mátyas, Opolzer Lajos, Kugler Lipót, Hoff Nándor, Etlinger Péter, Glaser Péter, Pretz Péter, Weiterschan Fülöp Jakab, dr. Brájer Lajos al-elnök, Headegger Ödön, dr. Haidegger Lajos, Galler Péter, Harzer József, dr. Annau Ernő ügyész, Grandjean Ede titkár. Az ülésen egyhangulag elhatározták, hogy az újonnan kinevezett csanádmezei püspököt, dr. Csernoch Jánost táviratilag üdvözlik. Ezután a legutóbb lefolyt bérmlás körül felmerült reprezentációs költségek fejében 500 koronát szavaztak meg.

— **Kalazanti szent József.** A nagybecskerei főgimnázium tegnap ünnepelte a kegyes tanítórend alapítójának Kalazanti szent Józsefnek az emlékét. Az ünnepélyre szép közönség gyűlt össze az intézet tornacsarnokába, ahol az ünnepélyt a gimnázium ének- és zenekara vezette be Kerschnek Kalazanti szent Józsefről szóló szerzeményével, melyet az ének- és zenekar igen szépen adott elő. Utána Králik László és Jakabffy

Wallensteinnak, Pázmány Péternek. Ha mást nem, azt bizonyára megértjük, ez események csoportosításából, hogy az akkori világnak érdeklődése, tehát sz. József is a vallási kérdések körül forgott. Ez izgatta, ösztönözte akkor az embereket. Mi azt a kort nem értjük, nem is támadnak köztünk Kal. sz. Józsefnek; de akkor a legnagyobb elmék, talentumok javát akár direkt, akár indirekt a vallási kérdéseknek szentelték.

Hogy a mi szent pedagógus Vezérünk nem feccsélte erejét vallási vitákozásokra, sohasem volt a harcias tulzó iránynak képviselője, hanem a vallásos érzés gyakorlati meggyökereztetésére és etikai gyümölcsötetésére törekedett, ezt békés lelkületén és gyakorlatias észjárásán kívül előzőinek, részben kortársainak, u. m. Nerei sz. Fülöp, a szintén előkelő származású szalezi sz. Ferenc példájának, aki 12 évvel fiatalabb volt nála, a demokratikus Paulai sz. Vince és de Bus kongregációinak, Berulle Péter tudós iskoláinak, no meg cecédi sz. Teréz példájának kell betudni. Az utóbbi a spanyol Jean d'Arc. Épp oly előkelő szülők gyermeke, mint Kalazanti vagy szalezi sz. Ferenc s épp oly híve a vallásosság benső buzgóságában nyilvánuló mystikus irányzatának, mint sz. Ferenc és József. E szentek Chateaubriannal szövege folytatták a megváltás művét jóságos cselekedeteikkel, az ifjúság gyakorlati és vallásos nevelésével és mintegy előkészítették a nemzedéket, mely a XVII. század közepén a katolicizmust újra lábra állította.

Meg kell jegyeznem itt, hogy habár Kal. sz. József, Berulle Péter s de Bus doktrinárius rendjéről kölcsönözte a tudásnak vallásos színben való terjesztését, szalezi sz. Ferencről a L'a mour de Dieu írójától, nerei sz. Fülöptől a gyermekek nyájas szeretetteljes bánásmódját, Paulai sz. Vincétől az elhagyott gyermekek felkarolását, — iskolai mégszem voltak óvodák vagy árvaházfélek, hanem gimnáziumok a szónak akkori értelmében, mert humanoriákat tanítottak, szegény és gazdag gyerekeket vett föl ipertatásába. (Lubrich: Neveléstudomány II. 517. l.)

Hogy tanítórendet alapított, még pedig kü-

Guidó gimnáziumi tanulók alkalmi költeményt szavaltak élénk tetszés mellett. A két szavaltást követte dr. Czirbusz Géza kegyesrenditanárünnepi beszéde, amely mély hatást keltett s a közönség zajosan megtapsolta az országos nevű tudós piarista tanárt, akinek beszédét lapunk mai tárcájában egész terjedelmében közöljük. Igen ügyesen szavalt el Vinczehidy Miklós gimnáziumi tanuló Sujánszkynek „Kalazanti szent József kegyele” című költeményét, majd Ujházi Lajos VII. oszt. tanuló szavalt, végül pedig Jakabffy Guido VIII. oszt. tanuló és a gimnázium ének- és zenekara együttesen zajos tetszés mellett előadták Sztójánovicának „A remete dala és a zarándokok kara” című szerzeményét. A szépen sikerült ünnepély végén Balázs József, a gimnázium köztisztviselője álló igazgatója lendületes szavakban mondott köszönetet a közönségnek megjelenéséért, Czirbusz Géza tanárnak remek ünnepi beszédeért, Králik László tanárnak a kiváló rendezéséért és Ripka Imre zenetanárnak.

— **Iparengedélyek.** A városi tanács folyó hó 26-án tartott iparülésén a következőknek adott iparengedélyt: Weiterschan Józsefnek a lakatos mesterségre, Végh Pálnak a cipésziparra és öz. Klein Lipótnak a rőfös-, divat- és rövidáru kereskedés megnyitására.

— **Az ev. ref. egyház köréből.** A nagybecskerei ev. ref. egyház tegnap közgyűlést tartott, amelyen Kaszás Kálmán p. t. titkárt gondnokká, Watty-Pelbárt Endrét pedig presbiterré választották egyhangulag.

— **Római kath. egyházi ének- és zeneegylet.** Tegnap délelőtt Magyar Pál pápai kamarás plébános elnöklése alatt népes értekezlet volt a római kat. hitközségi énekeremben, amelynek tárgyként egy római kath. egyházi ének- és zeneegylet létesítése szerepelt. Ezen egyesület célja lenne a városban nagyszámban létező ének- és zeneérett tényezőket a helyes irányú klasszikus egyházi ének- és zene céltudatos ápolására csoportosítani s a hitközség által főtartott templomi zenekart működésében hatékonyan támogatni. Ez értekezlet nagy lelkesedéssel kimondta, hogy az egyesület létrehozatalára akciót indít, a zenekedvelő közönséghez ez iránt felhívást intéz; végre héttagú bizottságot küldött ki az egyesületi alapszabályok kidolgozására, melyek annak idején az egybehívandó alakuló gyűlés elé fognak terjesztetni.

— **Az adóreform és a nagybecskerei kereskedők.** Az országos magyar kereskedelmi egyesülés nagybecskerei fiókja tegnap tartott választmányi ülésén Steinitzer Géza elnöklése alatt foglalkozott az új adóreformokkal. Beható vita után elhatározta, hogy tekintettel ezen tárgynak

a kereskedők és iparosokra való rendkívüli fontosságára, alkalmat ad az összes érdeklődőknek az ezzel való beható foglalkozásra. Ezért felkéri az összes helybeli hasonló egyleteket és társulatokat, hogy vegyenek részt azon nagyobb értekezleten, amelyet a kérdésben a közelebbi napokban összehívni elhatározta. Ezen együttes értekezleten az új adótervek ismertetésére Mayer Rezső kérésre fel mint előadó.

— **A tanonc-otthon köréből.** A tanonc-otthonban tegnap délután Szentes Adolf tanár tartott előadást. Tárgyul vette a drónéltűli táviratát, melyről mult vasárnap már a szabad liceumban a közönség nagy érdeklődés mellett tartott előadást. Az érdekes ismertetést a nagyszámú tanoncifjúság feszült figyelemmel hallgatta végig és az előadót lelkes tapsokkal és éljenzéssel jutalmazta.

— **Szent Balázs napja.** A római kath. egyház ma ülte meg szent Balázs püspök emlékét. Ez alkalomból ma reggel a római kath. templomban végbement a balázsolás vagy nyakszentelés szertartása, mely a hagyomány szerint az abban résztvevőket megóvjaa a különféle torokbajoktól. A nyakszentelésen résztvettek az iskolák római kath. növendékei és a hívők nagy száma.

— **Meteor az időről.** A Meteor jelentése szerint február első napjaiban csapadékos idő lesz, amely hó, vagy eső alakjában nyilvánul. A hónap közepe táján is mérsékelt hidegeket jósol, de nagyon hideg nem lesz, ezt már az ősszel is megírta.

— **Marton Andor előadása az Országos Magyar Gazd. Egyesületben.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a mezőgazdasági élet fontosabb kérdéseinek megbeszélése céljából Budapesten február 22., 23. és 24-ikén előadásokat rendez. Az előadók közt szerepel Marton Andor, a torontálmezei gazdasági egyesület titkára, aki február 24-ikén délelőtt tart előadást a gabnafélék kapálásáról és a magnemesítésről.

— **Tisztújítás.** Kisteremia községben Novák Károly tb. főszolgabíró folyó hó 30-án tartotta a tisztújítást, mely alkalommal bírónak: Feiszthammel Péter, másodbírónak: Weber Jakab, tanácsbeli esküdtekké: Hügel Ferenc, Keller Jakab, Reiter Péter és Kráczkusz Antal, közgyűlést: Hunyár Mátyas és pénzeszedővé Debacher Jakab választották meg.

Nyerő községben Peterdy Kálmán tb. főszolgabíró folyó hó 30-án tartotta a községi tisztújítást, mely alkalommal bírónak: Bruder József felkiáltással, másodbírónak: Szirbu András felkiáltással, tanácsbeli esküdtekké: Csoban János, Barbu Eremie, Baran György és Minisán Gzörgy felkiáltással, pénzeszedővé: Miháj Lázár szavazattöbbséggel, közgyűlést: ifj. Fleischer György felkiáltással választották meg.

lőnbözőt a korabeli doktrinárius, oratoriánus és jezsuita iskoláktól: bizonyítja a grammatikának, nemzeti irodalomnak és a matematika tüzetes tanítása, melylyel megelőzte kortársait utját egyengette a nemzeti nevelésnek és természettudományi képzésnek. És az megint természetesen, hat tudjuk, hogy Kal. sz. József kortársa volt Shakespeare-nek, az angol dráma, Lopez de Vega és Calderonnak a spanyol dráma megalapítójának, kik a kornak vallásos irányzata szerint az egyházi rendben végezték be életüket; kortársa vala az olasz Ariostonak, Tassonának a Megszabadított Jeruzsálem költőjének, Zrinyi Miklósnak a szigeti veszedelem írójának. Tudta tehát, mily fontossága van a nemzeti irodalmaknak. Grófi nevelést nyervén a legelőkelőbb körökben forgott, egyetemeken töltötte fiatal éveit: ismernie kellett tehát nemcsak az akkor virágzásban levő spanyol irodalmat, hanem a külföldi klasszikusokat is, nem is szólva a renaissance-nak európai hatásáról, mely alól Spanyolország sem vonhatta ki magát. A piarista iskoláknak épp az volt a fenntartójuk, hogy mindenütt a helyi társadalmakhoz, viszonyokhoz s a haladó kor felfogásához alkalmazkodtak. A tudományosságot ki tudták egyeztetni a vallásossággal, a nemzetiséget hazának szeretetét az Isten szeretetével, a korszellemet a hagyománnyal. A matematikának, mint a modern természettudományok alapjának jelentőségét szinte csodálatos intuícióval ismerte föl Kal. József. Igaz, hogy csillagrendszertünk mozgási törvényeit a mathezis segítségével fejtette meg Kopernikus, ki 13 évvel halt meg Kal. sz. József születése előtt. Könyvével tehát bőven foglalkoztak még az ő idejében; Galilei, Kepler kortársai voltak; hozzá kell még vennünk sz. alapítónk határozott, szabatos gondolkodásmódját, mely szintén a mathezis javára billentette a méltánylás mérlegét. A mint az ember boldogságát, üdvözülését egyedül a pozitív katolicizmus határozott, történelmileg kifejlődött erkölcsében találta, úgy a hypotheziseket gyártó többi tudomány fölött a mathezist tartotta a legpozitívabb, mégis egyúttal a legideálisabb, igazán paphoz illő tudománynak. Innen nagy előszeretete e studium

íránt. És nem csalódott. Newton, ki még a szent életében született, (1643) éppen matematikai uton jutott a tömegvonzás és gravitáció fölfedezéséhez, mely kulcsot adott az ég titkainak megismeréséhez.

De még a bold. Sztűz iránt érzett hódolata sem maradt érintetlen a korabeli ösztönzésektől és érthetővé tesz, ha már okokat keresünk, — a szent férfiú kegyeltes karakterét. Hiszen Rafaelt, kinél magasabb és megható Madonnáknak senki sem festett, épp Kalazanti idejében karolták fel és utánozták szerteszéjjel Spanyolországban; Tiziannak, Michel Angelonak csak egy volt kortársa szentünk, mint Orlando Lassonak a 4 hangú mise megalapítójának s a Palestrinának az instrumentális egyházi zene reformátorának és a Habat mater híres szerzőjének.

Szóval minden tényező összejárt, hogy az ifjában rejlő nemes hajlamok férfias karakterre egyesüljenek. Kal. Józsefből szent életű embert, tanügyi reformátort és rendelapítót csináltak.

Csak hogy külső kedvező körülmények és külső ösztönzések elégtelenek magukban véve. A török p. o. századok óta lakik azon szép országokban, ahol a hellenek esze, életrevalósága kulturát teremtett — s a törökség ugyanott nem teremthetett semmit, csak rombolt, pusztított. Saját akarati elhatározása nélkül hiába voltak volna ezek a külső elősegítő körülmények. Kalazantiust csak akaraterje tette nagygyá. „Nul bien, sans peine” — mondja a francia közmondás. A kegyesrendi iskolákból sem nem lett volna semmi, ha alapítójuk szakadatlanul nem küzd mellettük és értettük. Tudta, hogy jól vannak megalapozva, hogy eszméi, mivel az emberi természetben, a történelem lezúrt tapasztalatain alapulnak, diadalt aratnak. Ma az Atlanti óceánon innen és túl tanítanak a vallásosságából, hazafiaságból és tudományosságából táplálkozó piarista iskolák; helyes uton járt tehát szent alapítónk, midőn a nemzetit kiegyeztette az emberrel s az iskolát tette az erkölcsiség, vallásosság és nemzetiség érzés nevelő kertjévé. Aller a école c'est oibr a la patrie — mondja Jules Simon. Tanulni és tanítani annyi — mint amint a hazának szolgálni!

— Bankok közgyűlése. A Nagybecskereki takaré- és előlegegyet szombaton délután tartotta negyedik éves közgyűlését Franz J. L. vezérigazgató elnöklésével. Miután az elnök üdvözölte a jelenvöltek, felolvasták az igazgatóság jelentését, melyet az indítványokkal együtt elfogadták és a fölmentvényt minden irányban egyhangúlag megadták. Ezután Kokits János ügyvéd a részvényesek nevében köszönetet mondott Franz J. L. igazgatónak, mint az igazgatóságért az elvégzett munkásságért, amelyre az intézetet úgy anyagilag, mint erkölcsileg szolgálják. Dr. Podvinecz Izso ügyvéd pedig a bank tisztviselőkarának tolmácsolta a részvényesek köszönetét a lelkiismeretesen végzett kötelességükért. A közgyűlésen választmányi tagoknak megválasztották a következőket: dr. Anna Ernót, Bencze Miksát, Hiller Lászlót, Petri Jakabot és Schenk Hermannat.

A nagybecskereki „Népbank” tegnap vasárnap délután 3 órakor tartotta Partilla Géza igazgató elnöklésével az idei éves közgyűlést. Az igazgatóság jelentés felolvasása és elfogadása után választásra került a sor, melynek eredménye szerint igazgatósági tagnak megválasztották: Dr. Anna Ernót. Felügyelő-bizottsági pótagnak: Wehner Györgyöt. Választmányi tagoknak: Amend Rezső, Hirtenstein Márk, Hubert Manó, Konkoly Imre, Liptay István, Mesznik Imre, Popovics Péci Szilárd.

Mindkét pénzügyi lefolyt évi gazdag és kiváló munkásságáról szóló jelentést lapunk legközelebbi számaiban fogjuk közölni.

— Kardpárhaj. Mint Módosról jelentik, tegnapelőtt ott kardpárhaj folyt le a „Zágráb”-szálló nagytermében Román Oszkár és Klein Miksa között. A párhajra Románnak egy Kleinre nézve sértő közleménye szolgáltatott okot. A segédek harcceptelenségig menő kardpárhajban állapodtak meg. Segédek, Klein részéről Papik Miksa szerb-ittébe segédjegyző és Miksa Szevér joghallgató, Román részéről Tordai A. Lipót keresztiesi jegyző és Dózsa Henrik allatorvos voltak. A második összecsapásnál Klein a felső karján, Román pedig a kezén megsérült. A felek nem békültek ki.

Mulatság.

Farsangi naptár.

Február 8. A vasúti munkások orsz. szövetsége nagybecskereki helyi csoportjának mulatsága.
Február 8. Felső keresk. isk. hangversenye.
Február 15. Jótékony négyzet álarcs hája.
Február 20. Hentesek táncvigalma.
Február 29. Nyomdászok jux-estélye.
Március 1. Köz- és magántisztviselők mulatsága.

A kulturestély.

Ragyogó, fényes este volt szombaton a kaszinóban. A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület tartotta ugyanis ott ez idej kulturestélyét, amelyre ezúttal Ambrus Zoltán, a kitűnő író, Paulay Erzsike, a Nemzeti Színház és Della Donna Eugéniát, a Népszínház-vigopera tagját hozta le közreműködőknek.

Az estély óriási közönséget gyűjtött össze a kaszinóba, úgy hogy ennek nagyterme zsúfolásig megtelt. A fényes közönség sorában ott láttuk: Jankó Ágoston alispánt, dr. Perisics Zoltán polgármestert, Magyar Pál pápai kamarás-plébánost, dr. Pap Gézát, Lowieser Imre és Csávossy Ignác főszolgabírákat, Faur Kornél kir. főmérnököt, Sas Ede műszaki tanácsost, dr. Vértessy Gyula kir. tanfelügyelőt, dr. Klein Mór főrabbit, Szalay József ev. ref. lelkészt, Bielek Antal és Filkovich Boldizsár m. th. főjegyzőket, dr. Haidegger Lajos közkórházi igazgató-főorvost, dr. Konyovics György kir. ügyészt, dr. Sal Ferenc th. főbíró, Steinitzer Géza, Franz J. L., Strusz Szeráf, Mayer Aurél bankigazgatókat, Burget József főgimn. tanárt, Marton Andor m. gazd. előadó, Krumenacker István forgalmi főnököt, dr. Szlammer Ágoston államfőnököt, a közös-, honvéd- és csendőrtisztikar számos tagját, élükön Grümmer Emil cs. és kir. őrnagygyal, az ügyvédi kar több tagját, valamint társaséletünknek még sok kitűnőségét.

Az estélyt Ambrus Zoltán vezette be egyik hosszabb novellájának felolvasásával. Sajnos, hogy a kitűnő író Becskerekre jövet meghalt s így berekedve, felolvasásával nem tudta kellőképp érvényesíteni a novella szépségeit, akik azonban jobban hallhatták, azokat mindvégig lebilincselte elbeszélése.

A közönség különben lelkes tapssal adózott felolvasása végén a kitűnő írónak.

Ambrus után Paulay Erzsike és Della Donna Eugenia számai következtek. Mindkét művész már bajos megjelenésével is nagy hatást keltett, előadásukkal pedig egyenesen elragadták a közönséget.

Különösen Paulay Erzi egy csapásra kedvencévé lett a mi közönségünknek is. Herczeg Ferenc monológiát, Gárdonyi verseit, Petőfinek egyik rövidke versét briliáns művészettel adta elő, úgy hogy a közönség alig tudott eltelni vele s minden egyes számát percekig tartó tapssal és éljenzéssel kísérte.

Nagy tetszéssel fogadta azonban a közönség Della Donna Eugenia énekszámait is. A kisasszony a Bálkirálynőből és a Tündérszerelemből énekelt egyes részleteket s azonkívül néhány más dalt s úgy előadásával, mint kellemes csengésű hangjával nagy hatást keltett s a közönség zajos tapsokkal honorálta.

A magas színvonalu, pompás estély sikere, amelylyel valóban kulturális szolgálatot teljesített a közmívelődési egyesület, az egyesület fáradhatatlan s lelkes igazgatójának, dr. Vincze-hidy Ernő m. főjegyzőnek köszönhető, aki heteken át fáradozott az estély sikere érdekében.

Az estély után a kaszinó vendéglőben közös vacsora volt, utána pedig tánc következett.

A jelen volt hölgyekről tudósítónknak a következő névsort sikerült összeállítani:

Asszonyok: Ambrózy Lászlóné, dr. Brájer Lajosné, Bielek Antalné, Botka Béláné, dr. Billitz Béláné, Burget Józsefné, Bölönyi Béláné, Della Donna A.-né (Budapest), Czenger Nándorné, dr. Csávossy Ignác (Thebes), Demkó Vidorné, Freund Lajosné, dr. Fialowski Béláné, Faur Kornélné, dr. Gyorgyevics Milosné, Grünbaum Frigyesné, dr. Hubert Zsigmondné, Heifl Nándorné, Jankó Ágostonné, dr. Iványi Mórné, Krumenacker Istvánné, dr. Konyovits Györgyné, dr. Kuszinger Jánosné, Keresztes Aladárné, Lowieser Imréné, dr. Mihálovits Ödönné, Mocsányi Richárdné, Marton Andorné, Mayer Rezsóné, Mayer Aurélné, Maurer Gyuláné, Paulay Edéné (Budapest), dr. Perisics Zoltánné, Reiner Dávidné, Steinitzer Gézánné, dr. Sándor Mihályné, Sárfy Sándorné, Somfai Jánosné, Szilágyi Gyuláné, dr. Szlammer Ágostonné, Szilágyi Lajosné, dr. Vincze-hidy Ernőné, özv. Wachtel Leoné, Winter Bernátné.

Leányok: Ambrózy Margit, Bakalovits Dóra, Bölönyi Ilonka, Burget Rózsika, Burget Viola, Bielek Valéria, Della Donna Eugenia (Budapest), Deutsch Margit, Deutch Pirike, Eliás Józsa, Eliás Ilonka, Freund Berta, Freund Ida, Faur Margit, Gyorgyevics Danica, Horváth Tusika, Keresztes Margit, Konkoly Elvira, Kovács Margit, Krumenacker Elvira, Lowieser Gáci, Löwinger Ilonka (Arad), Paulay Erzsike (Budapest), Naschitz Irma (Nemeth), Pervuleszku Ilonka, Szilágyi Rózsika, Stassik Zaida, Wachtel Irén.

*. Három mulatság. A szombati és vasárnapi estélyek alatt nagy vigasság, jókedv és ami a fő, táncolás volt Nagybecskereken mindenfelé. A kultur-estélyen kívül ugyanis szombaton a hadastyánok és polgári dalegyet, tegnap pedig a borbélyok tartották meg táncmulatságukat, melyek egytől-egyig jól sikerültek, amennyiben csak a kora reggel vetett véget a mulatozásnak és táncolásnak.

Irodalom, művészet.

* A Thália Nagybecskereken. Az igazi művészetet kedvelő közönségnek örvendetes hírt adhatunk. A „Thália” néven ismert fővárosi művész-társaság vidéki körútjában ellátogat Nagybecskerekre is és itt a színházban három estén át vendégszerepel. A jeles művész-társaság, amely a világirodalom legmodernebb termékeit kultiválja a világirodalom más nagy alkotásaival együttesen, legértékesebb és legnagyobb sikerű műsordarabjait mutatja be nálunk, úgy hogy a becskereki közönségnek valóban ritka művészi élvezetben lesz része. A Thália-társaság vasárnap, hétfőn és kedden tart nálunk előadást a következő műsorról:

Vasárnap délután mérsékelt helyárral: Molière „Képzelt beteg”.

Este: Hebbel Frigyes: Mária Magdolnája és Courteline: A rendőrfőnök jó fia.

Hétfőn délután ifjúsági előadásul: Molière „Képzelt beteg”.

Este: Ibsen „Vadkacsa”.

Kedden este: Courteline „Csendes otthon”, Schnitzler Artur „Irodalom” és Metenier Oszkár „Családi kör”, vigjáték.

Mind a három előadásra már most lehet előjegyezni jegyket Mangold Lipót könyvkereskedésében.

Esküdtszék.

Gyujtogatás bosszúból.

A nagybecskereki kir. törvényszéken ma kezdődtek meg a februári esküdtszéki tárgyalások. A legelső tárgyalásnak Jovicsin György és Popov Milivoj szerbítsebi lakosok gyujtogatási ügyét vették elő, akik mult év október 16-án este Raits István ittebei jómódu gazda udvarába másztak és ott a gazda felhalmozott szalmáját, pelyváját és kukoricaszárait bosszúból felgyujtották.

A mai tárgyaláson az esküdtszék a következőképp alakult: Elnök Junker János, szavazóbírák Junga Aladár és Szilágyi Lajos, jegyző Bödcher Dezső, ügyész dr. Konyovics György, védőügyvédek dr. Eibenschütz Miksa és dr. Vaszity Endre. Rendes esküdttek: Milovancev Gyura, Petes Sándor, Nagy Pál, Bauer György, Szilli Péter, Horváth János, Hung Lipót, Krausz Samu, Fábán József, Baumann János, Jámor Mihály, Bach János.

Az esküdték megesketése az egyéb szokásos formalitások után kihallgatták a vádlottakat, kik közül különösen Jovicsin hangoztatja erősen, hogy ő a tüzesetben nem bűnös és arról még csak akkor szerzett tudomást, amikor a csendőr letartóztatta.

Ezután kihallgatták a tanukat, akik többnyire terhelően vallottak a vádlottakra nézve.

Ítélethozatalra még csak késő este kerül a sor.

TAVIRATOK.

A lissaboni királygyilkosság.

— Mai távirataink. —

Részletek a merényletről.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lissabonból sürgönyzik: A szombati merénylet alkalmával a királyt három golyó érte, az egyik nyakán, a másik vállán, a harmadik pedig torkán. Ez utóbbi átszakította az ütőeret, ami a király azonnali halálát okozta. A trónörökös is három golyó érte és pedig fején, mellén. Manuel infans állán és válán sebesült meg. A királyt holtan szállították az arzenálba. A trónörökös még életben volt, amikor az arzenálba hozták, de csakhamar meghalt ő is. A királyné és Manuel infans, akik a király holttestét és a trónörökösöt az arzenálba kísérték, este hét órakor visszatértek a palotába.

Budapest, február 3. (A „Torontál” ered. távirata.) Lissabonból sürgönyzik: A merénylet egyikét Fegneira szárnysegéd, aki a király kocsija mellett lovagolt, revolyerrel agyonlőtte, egy másikat a rendőrök öltek meg. Mindkét holttestet a városbázára vitték. Azt beszélik, hogy a gyilkosok egyike egy Bordova nevű spanyol ember, az ismert anarkista fia. A másik állítólag francia ember. A letartóztatott merénylet egyik a börtönben öngyilkosságot követett el. A gyilkosok ötlövetű ismétlő fegyvert használtak, amelyet hosszú kabátjuk alá rejtettek.

A merénylet hatása.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lissabonból sürgönyzik: Amint a merénylet híre elterjedt, az összes kávéházakat és vendéglőket bezárták. A lakosságot a merénylet nagyon lesújtotta. Az Arzenal-teret, a tanács házat és a portugál bank épületét katonaság őrzi. A merénylet híre óriási gyorsasággal terjedt el a városban. Az összes üzleteket azonnal bezárták. A városban nagy a fejtelenség és felháborodás.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lissabonból sürgönyzik: A merénylet óta a városban halotti csend uralkodik. Az üzletek nagy része ma is

zárva van. Tegnap minisztertanács volt, amely szigorú katonai intézkedéseket tett. Az utcákon erős őrzések cirkálnak.

Uralkodók részvéte.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik: A király főhadsegéde tegnap délelőtt 10 órakor megjelent a portugál követnél s a király legmélyebb részvétét fejezte ki. Ugyancsak részvétüket fejezték ki az összes főhercegek is.

Budapest, február 3. (A „Torontál” ered. távirata.) Az uralkodók közül tegnap részvétüket fejezték ki: Az olasz király, a spanyol király, a német császár, az angol király, továbbá Fallières elnök.

Budapest, február 3. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Rómából sürgönyzik, a pápa, mikor a merényletről értesült, elrendelte, hogy csütörtökön halotti mise tartassék a portugál királyért és trónörökösért. A mise a sixtusi kápolnában lesz és maga a pápa fogja celebrálni.

Legujabb hírek.

Budapest, február 3. („A Torontál” eredeti távirata.) A tegnapi és mai nap folyamán számos letartóztatás történt. A letartóztatottak közt van több volt republikánus képviselő.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Madridból sürgönyzik, a spanyol kormány a lissaboni eseményekre való tekintettel Portugália felé határvédelmi intézkedéseket tett.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Lissabonból sürgönyzik, tekintettel arra, hogy Manuel, az új király már 18 éves elmúlt, az özvegy királyné nem veszi át a régensséget s az új király maga fog uralkodni.

Budapest, február 3. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Lissabonból sürgönyzik, Amália királyné ugyszólván állandóan férje és fia holtteste mellett van. A holttesteket holnap ravatalozzák föl. A temetés valószínűleg febr. 10-ikén lesz.

Az államtanács és a miniszterium tagjai ma délelőtt összegyűltek, hogy II. Manuel király kezébe letegyék a hűség esküt.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) II. Manuel király ma proklamációt bocsátott ki a népnek, amelyben kifejezi hitét, hogy a nép undorral fordul el a gyilkosságtól. Kijelenti, hogy uralkodását a nép javára fogja szentelni, a királyság és a katolikus vallás integritását meg fogja őrizni és az alkotmányt tiszteletben fogja tartani.

A magyar képviselőház elmaradt részvéte.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén a portugál király és trónörökös meggyilkolása dolgában elmaradt a szokásos részvét kifejezés. A részvét kifejezés elmaradása élénk felháborítást kelt s azt több függetlenségi párti képviselő magatartásának tulajdonítják. A függetlenségi pártkörben tegnap este ugyanis a lissaboni gyilkosságról szó esvén, több képviselő kijelentette, hogy ha a portugál király meggyilkolása a képviselőházban szóba kerül, akkor állást foglalnak a részvét kifejezés ellen, mert a portugál király ellensége volt az alkotmánynak s azt fel is függesztette. A mai ülés előtt Ugron Gábor fölkereste Návay alelnököt s elmondotta neki a dolgot, mire Wekerle Sándor miniszterelnökhöz fordultak tanácsért. A miniszterelnök kijelentette, hogy miután ő diplomáciai értesítést nem kapott a gyilkosságról, térjenek fölötté napirendre. Így maradt el azután a részvét kifejezés.

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, február 3. (A „Torontál” ered. távirata.) A képviselőház ma délelőtti ülést tartott, a melyen Návay Lajos alelnök elnökölt.

Návay Lajos az elnöki előterjesztések során betérjeszti az igazoló bizottság jelentését, amely szerint az óbudai mandátumot rendben találta s így a mandátumot a szokásos 30 napi fenntartással igazolják.

Ezután harmadszori olvasásban megszavazták az ügyészi és bírói szervezet módosításáról szóló javaslatot, valamint a vasúti javaslatokat, közüük az arad—kikindai vasútról szólót is.

Most áttértek a másodosztályu kereseti adó eltörléséről szóló javaslat tárgyalására.

Hammersberg László ismerteti a javaslatot s ajánlja elfogadásra.

Vlad Aurél megszavazza a javaslatot, de nem tartja föléletesnek.

Wekerle Sándor miniszterelnök kijelenti, hogy a javaslat csak átmeneti intézkedésül szolgál a végleges adóreform megalkotásáig, amikor gyökeresebben orvosoltatnak az egyes hiányok.

A miniszterelnök beszéde után a javaslatot általánosságban elfogadták.

A részletes tárgyalásnál Hammersberg László előadó tesz több módosítást, a melyeket elfogadnak s azután részleteiben is megszavazzák a javaslatot.

Végül egy csomó mentelmi ügyet intéztek el.

A csanádi püspök eskütétele.

Budapest, február 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, amai általános kihallgatások előtt Csernoch János, az új csanádi püspök letette az esküt a király kezeibe. Az eskütételnél jelen volt Orczy Béla báró mint zászlósúr, Apponyi Albert gróf kultuszminiszter és Vértessy államtitkár, aki az eskümentát olvasta. Az eskütétel után a király Csernoch püspököt magánkihallgatáson fogadta.

Határidő-üzlet.

Budapest, február 3. (A nagybecskereki Lloyd társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1908.)	23.02
Buza októberre 1908.)	20.60
Rozs (áprilisra 1908.)	19.84
Rozs (októberre 1908.)	17.60
Zab (áprilisra 1908.)	15.62
Tengeri (májusra 1908.)	13.38

Közgazdaság.

A torontáli központi hitelszövetkezet.

— február 3.

Lapunk szombati számában már hírt adtunk a torontálvármegyei központi hitelszövetkezet közgyűléséről. Most adjuk itt az igazgatóság jelentését a szövetkezet lefolyt évi munkásságáról, amely a következő:

Tisztelt közgyűlés!

Mint 1907. évi mérlegünk előterjesztésével az elmúlt évben kifejtett működésünkről következőkben szerencsésítettünk beszámolni.

Vármegyénk területén az elmúlt évben új gazdasági hitelszövetkezet nem alakult. Néhány községben megvolt ugyan arra a hajlam, kezdeményezésünk azonban eredményre nem vezetett, mit csak a rossz termésviszonyoknak, az elmúlt év második felében beállott pénzdrágaságnak tulajdoníthatunk. — Ezen eredménytelenséget bőven pótolta az: hogy kezdeményezésünk következtében az elmúlt évben megalakult a torontálmegyei szövetkezetek szövetsége, mert meggyőződésünk szerint, annak alapszabályszerű működésével a falusi szövetkezetek fejlődése, helyes irányu működése sikeresen előmozdítható lesz.

Üzleti forgalmunkról a következőkben számoltunk be, váltók ellenében 620.696 korona 68 fillért, kötvények ellenében 596.951 koronát kölcsönöztünk ki és így kinlövő követeléseink 130.000 koronával ragnak többre, mint a megelőző évben. Ezen eredmény annál inkább kiélegető, mert az elmúlt év utolsó harmadában csak kivételesen engedélyeztünk kölcsönöket, miután a hitelviszonyok tartózkodásra kényszerítettek.

Követeléseink 58.628 korona kivételével, melyeket egyesek személyi hitelére engedélyeztünk, jelzálogilag biztosítva vannak.

Összesen 376 tagnak engedélyeztünk kölcsönöket és pedig 100 koronáig 68 nak, 200 koronáig 75-nek, 500 koronáig 99-nek, 1000 koronáig 65-nek, 2000 koronáig 35-nek, 5000 koronáig 24-nek, végre 5000 koronán felüli összegig 10-nek.

Fentiekből kitűnik, hogy tagjaink nagyobb részt kisebb kölcsönöket igényelnek és hogy üzletkörünk ugyan nem rohamosan, de folytonosan nagyobbodik, továbbá, hogy az engedélyezett kölcsönök jelzálogi biztosítását minden oly esetben megköveteljük, midőn az adós és kezesének személyi hitelle kellő feltétlen biztosítékot nem nyújt.

Itt hangsúlyoznunk kell, hogy az engedélyezett kölcsönöket hivatásunkhoz képest — tagjainknak a legutóbbi időkben is 8%-kon alóli kamattal mellett engedélyeztünk, noha az Országos Központi Hitelszövetkezet a visszleszámítási hitelkamatlábát 7%-ban szabta meg és évtizedek óta fennálló tőkeerős pénzügyintézetek a rendkívüli pénzültke és drágaságának nyomása alatt üzleti feleiktől magasabb kamatot szedtek.

Betéteink az elmúlt évben 620.535 korona 64 fillért tettek ki — míg az elmúlt évben 960.031 korona 49 fillér volt, ez a szembe ötlő különbségzet abban leli magyarázatát, hogy a vármegye a helybeli pénzügyintézeteknél elhelyezett pénzeinek tetemes részét felmondta és az O. K. Hitelszövetkezetnél, valamint egyes vidéki pénzügyintézeteknél helyezte el.

Midőn folytatólag még jelentjük, hogy az elmúlt évben szövetkezetünkbe 177 tag lépett be, 76 tag pedig kilépett és hogy az év végével tagjaink száma 1476 volt, kik összesen 5178 üzletrészt jegyeztek, indítványozzuk, hogy jelentésünk helyeslő tudomás vétele mellett az előterjesztett mérleg szerinti 27.158 kor. 58 fillérre rugó tiszta jövedelemből 10% ot, vagyis 2715 kor. 85 fillért a tartalékalap növelésére, 21.245 kor. 75 fillért a tartalékalap 5%-os osztaléka kifizetésére, az igazgatóság részére az 1898. évi XXIII. t.-c. 30. § a értelmében megszavazható 10% jutalék, vagyis 2715 kor. 85 fillérből 1455 kor. 85 fillért elnök-igazgatónk tiszteletdíjára — 120 koronát az igazgatósági tagoknak díjazására, 1140 koronát pedig a végrehajtó bizottság tagjainak 6 koronával megállapított jelenléti jegyei beváltására fordítani, végre a fent javasolt felosztások után fennmaradó 481 kor. 14 fillér nyeresemény felesleget pedig ugyancsak a tartalékalap növelésére fordítan sziveskedjék.

Befejezőleg kérjük, hogy ezen a felügyelőbizottság által helyeslő indítványunk elfogadásával egy részünkre, mint a felügyelő-bizottság részére az elmúlt évre a felmentvényt megadni és egyszerűsítandó, miután a felügyelő-bizottság megbízatása lejárt, alapszabályaink 50. §-a értelmében három felügyelő-bizottsági tagot választani sziveskedjék.

Dr. Brájfer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős Somfai János.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy Tomasovác községe mellett, de Tomasovác község tulajdonát képező, körülbelül 22 holdas Kutina nevű

szénás terület

6 (hat) évre folyó hó 13-án a község házában nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Tomasovác, 1908. évi január 31.

144-22

Községelöljáróság.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy Tomasovác község tulajdonát képező és kukorica-vetés alá kerülő

260 hold szántó föld

f. hó 4-én és 5-én Tomasovác község házában nyilvános árverésen 1 (egy) évre készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérők bérbe fog adatni.

Tomasovác, 1908. évi január 31.

145-22

Községelöljáróság.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.